

Kapitel 16

De interrogative pronominer og adverbier

Los interrogativos

De interrogative pronominer og adverbier (spørgende stedord) minder meget om de relative pronominer og adverbier, men de er trykstærke og skrives derfor med accent. De udfylder ligesom relative en funktion i den sætning de står i, men i modsætning til disse kan de ikke have korrelat. De interrogative pronominer og adverbier indleder interrogative hoved- og bisætninger (spørgsmål og spørgebisætninger) og findes desuden i udråb.

16.1 Morfologi

16.1.1 De Interrogative pronominer

De interrogative pronominer er *qué*, *quién*, *cuál* og *cuánto*. *Quién* kan kun stå substantivisk og refererer altid til en person, mens de tre øvrige både kan stå som determinativ og fungere substantivisk. Substantivisk refererer de to førstnævnte normalt til ting, men som determinativ kan kernen både være person og ting. *Cuánto*, der bøjes i tal og person, kan kun referere til person når denne står i pluralis. I singularis kan *cuánto* også stå adverbielt, men det er nok mest almindeligt i udråb.

	Reference		Funktion	
	Person	ting	Determinativ	Substantivisk
<i>Qué</i> Hvad, hvilken	som determinativ	+	+	+
<i>Quién /-es</i> Hvem	+			+
<i>Cuál</i> Hvilken (af flere)	+	+		+
<i>Cuánto /-a /-os/ -as</i> Hvor meget / mange	i pluralis	+	+	+

16.1.2 De interrogative adverbier

De interrogative adverbier er *cómo* (hvordan), *cuándo* (hvornår) og *dónde* (hvor), men derudover bruges præposition plus *qué* til at spørge efter årsag (*por qué*), hensigt (*para qué*) m.fl. De interrogative adverbier står adverbielt.

16.2 Syntaks

Når et interrogativt pronomen refererer til en person der står som objekt, er præpositionen *a* obligatorisk:

¿A *quiénes* quieres invitar? Hvem vil du invitere?

Som i alle andre tilfælde, er *a* obligatorisk ved indirekte objekt:

¿A *quién* se le ocurre viajar en un autobús llamado la *Yenka* para dar una conferencia en un sitio que se llama *Pozanco*? (Muñ 46) Hvem falder det ind at tage med en bus der hedder *Yenka* for at holde et foredrag et sted der hedder *Pozanco*?

16.2.1 Interrogativer i hovedsætninger

Almindelige spørgesætninger adskiller sig kun fra dansk ved at skulle indledes med “¿”:

¿*Qué* haría? (Sáb VI) Hvad skulle jeg gøre?
 ¿*Quién* debería dirigir esa renovación? (País) Hvem burde lede denne fornyelse?
 ¿Y *quién* me había dicho que trabajaba en esa oficina? (Sáb VII) Og hvem havde sagt til mig at hun arbejdede på det kontor?
 ¿*Si* estaba tan enfermo como era que le permitían trabajar a deshoras en la Casa de la Cultura? (Muñ 62) Hvis han var så syg, hvordan kunne det være at de tillod ham at arbejde i utide i Kulturhuset?
 ¿*Cuál* habitación prefiere usted? Hvilket værelse foretrækker De?

En præposition står modsat dansk altid foran det pronomen den styrer (jf. relativeverne). Præposition plus interrogativt pronomen kan være præpositionsobjekt for et efterfølgende verbum, adverbiale, direkte eller indirekte objekt. Det er værd at hæfte sig ved at *por qué* (*hvorfor*) på spansk er to ord:

¿*por qué* esa manía de querer encontrar explicación a todos los actos de la vida? (Sáb II) **hvorfor** denne mani med at ville finde en forklaring på alle livets gerninger?
 ¿*para qué* tomar el ascensor? (Sáb VII) **hvorfor** skulle man (jeg) tage elevatoren?
 ¿A *qué* huele? (Ala 148) **Hvad** lugter der af?
 ¿*En quién* pensabais? (Ala 148) **Hvem** tænkte I på?
 ¿*Para cuántos* preparo comida? (Ala 148) **Hvor** mange skal jeg lave mad til?

Også de relative adverbier kan være styrelse for en præposition:

¿*Hasta cuándo* duraría esa situación? (Sáb VI) Hvor længe (indtil hvornår) ville den situation vare ved?
 ¿A *dónde*? - le pregunté (Sáb IV) Hvor hen?, spurgte jeg hende

16.2.2 Indirekte spørgebisætninger

Det kan ofte volde vanskeligheder at skelne spørgebisætninger fra relativsætninger og dermed se hvornår der skal bruges accent. I en del tilfælde røber en oversættelse til dansk hvilket det drejer sig om, men i andre tilfælde må man se på den pågældende sætnings funktion i forhold til hovedverbet.

Den indirekte spørgebisætning er ofte objekt for et udtryks- sanse- eller kendskabs-verbum:

me preguntaba con desesperación qué diríamos, qué haríamos después, cómo podríamos mantener una conversación razonable, adónde podríamos ir sin que Juana Rosa nos acusara de burgueses (Muñ 24)

Pero nadie sabe cómo la conocí (Sáb III)

han spurgte mig desperat hvad vi skulle sige, hvad vi skulle gøre bagefter, hvordan vi kunne opretholde en fornuftig samtale bagefter, hvor vi kunne gå hen uden Juana Rosa beskyldte os for at være borgerlige

Men ingen ved hvordan jeg lærte hende at kende, hvilket forhold der var mellem os

Qué kan oversættes til *hvad* eller *hvilken* (jf. ovenstående eksempler), mens *que* betyder *som*, *der* eller *at* (som konjunktion). **Qué** kan dog også udtrykke grad og oversættes til *hvor* (*meget*). Til sammenligning:

Habrán observado qué desagradable es encontrarse con alguien que a cada instante guiña un ojo (Sáb IV)

Habrán observado que es desagradable encontrarse con alguien...

Aunque ni el diablo sabe qué es lo que ha de recordar la gente, ni por qué (Sáb I)

Pero nadie sabe [...] qué relaciones hubo exactamente entre nosotros (Sáb III)

De har sikkert lagt mærke til **hvor** ubehageligt det er at møde en der hele tiden blinker med det ene øje

De har sikkert lagt mærke til **at** det er ubehageligt at møde en der...

Selv om end ikke djævelen ved **hvad** det er folk skal huske på eller **hvorfor**

Men ingen ved helt præcis hvilke relationer der var mellem os

Quién kan oversættes til *hvem*, mens relativpronominet *quien* oversættes til *som*, *der* og sjældnere *hvem der*:

No puede ser que diez personas se reúnan en Ferraz [...] y decidan quién sustituye a Almunia" (País)

es evidente que sería imposible encontrar un amigo sin saber quién era ella (Sáb V)

Det kan ikke være (rigtigt) at ti personer skal samles i Ferraz [...] og de beslutter hvem (der) skal afløse Almunia

det er indlysende at det ville være umuligt at finde en ven [til hende] uden at vide hvem hun var

Cuál betyder *hvilken*, *hvilke*. Som relativ findes det kun med artikel: *el cual*:

En ambos órganos expodrá un informe sobre cuáles son sus puntos de vista (País)

I begge organer vil han fremlægge en rapport om hvilke synspunkter han har

Cuál fungerer ikke som determinativ, så *hvilken bog...?* skal oversættes til *¿cuál de los libros...?* eller *¿qué libro...?*

Cuánto, hvor meget, hvor mange:*no sabe cuántos vendrían**Piensen cuánto peor es para la sociedad que ese individuo siga destilando su veneno* (Sáb I)han ved ikke hvor mange der vil komme
Tænk på hvor meget værre det er for samfundet at det individ fortsætter med at destillere sin gift

Det interrogative adverbium **cómo**, *hvordan*, ligner *como* der udtrykker årsag (*eftersom*) eller er sammenlignende, (*lige som*). Sammenlign de to sidste:

- *Iré a casa a ver cómo se encuentra* (Muñ 52)

- Jeg tager hjem og ser hvordan han har det

No recuerdo cómo, pero a pesar de esa decisión [...], me encontré de pronto frente a la casa de Allende (Sáb XXI)

Jeg kan ikke huske hvordan, men på trods af den beslutning [...], stod jeg pludselig foran Allendes hus

no recuerdo como me encontré de pronto frente a la casa de Allende

jeg kan ikke huske eftersom jeg pludselig stod foran Allendes hus

Cuándo betyder *hvornår*, mens *cuando* betyder *når, da*:*la gran incógnita es cuándo la ONPE anunciará el resultado del escrutinio al 100%* (País)den store ubekendte størrelse er *hvornår* ONPE (valgkomisionen) bekendtgør resultatet af stemmetællingen op til 100%

Såvel **dónde** som **donde** oversættes med *hvor*, hvorfor det kan være vanskeligt at skelne dem fra hinanden. På dansk er det interrogative dog også mere betonet, så hvis man hører godt efter sin egen udtale, bør man kunne fange forskellen:

no podía recordar dónde los había visto (Sáb VIII)

jeg kunne ikke huske hvor jeg havde set dem

un cuaderno donde había escrito casi tres páginas de una posible novela (Muñ 27)

et hæfte hvor jeg havde skrevet næsten tre sider af en mulig roman

I første eksempel er bisætningen direkte objekt for *recordar*, mens det i andet eksempel drejer sig om en attributiv relativsætning med *cuaderno* som korrelat.

16.2.3 Si i spørgebisætninger

Si bruges som interrogativt pronomen hvis det direkte spørgsmål ikke indledes med et sådan:

¿Vienes mañana?

Kommer du i morgen?

→ *Me preguntó si venía mañana*

Han spurgte mig om jeg kom i morgen

16.2.4 Udråb

I udråb bruges lige som på dansk de interrogative pronominer, og der indledes med et omvendt udråbstegn. Det arkaiske *cuán* erstattes i moderne sprog af *qué*:

¡*Qué fácil se volvía todo, qué amable!* (Sáb V)

Sikke let al ting blev, hvor venligt!

¡*Cuánto la comprendía y qué maravillosos sentimientos crecieron en mí con esta carta!* (Sáb XIII)

Sikke jeg forstod hende og sikke vidunderlige følelser voksede frem i mig med dette brev!

¡*Cuántas veces he quedado aplastado durante horas, en un rincón oscuro del taller, después de leer una noticia en la sección policial!* (Sáb I)

Hvor mange gange har jeg (ikke) siddet fast i timevis i et mørkt hjørne i atelieret efter at have læst ennyhed i krimalsektionen sikke jeg kendte hende!

¡*cómo la conocía!* (Sáb XX)

Sikke langsomt pindsvinefisken svømmer

¡*Cuán lentos navegan los orbes* (Ala 151)